

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje: Komission luonnosehdotus Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteiksi (Clean Industrial Deal State Aid Framework, CISAF)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje: Komission luonnosehdotus Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteiksi (Clean Industrial Deal State Aid Framework, CISAF) (E 24/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Laura Puro, valtiovarainministeriö
- teollisuusneuvos Pekka Grönlund, työ- ja elinkeinoministeriö
- kaupallinen neuvos Olli Hyvärinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- sisältöjohtaja, OTT Tero Lundstedt, Ajatuspaja Libera
- johtava asiantuntija Paavali Kukkonen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Sampo Seppänen, Energiateollisuus ry
- johtava asiantuntija Teppo Säkkinen, Keskuskauppakamari

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission 26.2.2025 julkaisemassa Puhtaan teollisuuden ohjelma (Clean Industrial Deal, CID) -tiedonannossa (COM(2025) 85 final) todettiin valtiontukien olevan yksi keino edistää kilpailukykyä ja teollisuuden vähähiilistämistä. CID:n tavoitteita täytäntöönpanevan uusien CISAF (Clean

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

Industrial Deal State Aid Framework) -valtiontukipuitteiden luonnosversio julkaistiin 11.3.2025, ja lopullinen versio puitteista on tarkoitus hyväksyä kesäkuun 2025 loppuun mennessä.

Valtioneuvoston kanta

Yleistä

Suomi katsoo, että EU:n valtiontukipolitiikka tukee Puhtaan teollisuuden ohjelman tavoitteita parhaiten, kun tuet kohdennetaan markkinoiden toimintapuutteisiin tavalla, joka vääristää kilpailua sisämarkkinoilla mahdollisimman vähän. EU:n valtiontukisääntöjen tulisi tukea EU:n markkinoiden säilymistä kilpailullisina, avoimina ja kilpailukykyisinä.

Suomi tukee komission tavoitteita yksinkertaistaa tämän alan valtiontukisääntöjä edellyttäen, että muutoksilla samalla turvataan tasapuoliset toimintaolosuhteet sisämarkkinoilla. Suomi katsoo, että EU:n valtiontukipolitiikka voi olla tarkoituksenmukainen keino EU:n Puhtaan teollisuuden ohjelman täytäntöönpanossa, teollisuuden vähähiilistämässä sekä uusiutuvan energian käytönnoton vauhdittamisessa.

Suomi katsoo kuitenkin, että valtiontukipolitiikan muutosten tulisi perustua faktapohjaiseen arviointiin. Ennen valtiontukisääntöjen muuttamista tai joustavoittamista komission tulisi tehdä kattava vaikutusarviointi tuen ennakoiduista vaikutuksista sekä nykyisen tukipolitiikan täytäntöönpanosta niin EU:ssa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Suomi katsoo myös, että EU:ssa valmis-teilla olevien, kilpailukykyä tukevien politiikkainstrumenttien tulisi olla keskenään hyvin yhteensovitettuja ja tehokkaita. Keskeistä on tunnistaa ne politiikkakäsitteet, joiden ratkaisemiseksi valtiontuki on tarkoituksenmukainen politiikkaväline. EU:n politiikkatavoitteita tulisi lähtökoh-taisesti edistää vähiten kilpailua vääristävillä keinoilla. Suomi huomauttaa, että koko kriisi- ja siirtymäpuitteiden kahden vuoden voimassaoloajan aikana jäsenvaltioille ei ole esitelty kattavaa vaikutustenarviointia joustavoitettujen sääntöjen hyödyistä ja haitoista.

Suomi pitää hallitusohjelman mukaisesti sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta ensisijai-sena ratkaisuna, että EU:n valtiontukisäännöissä palattaisiin mahdollisimman nopeasti kriisejä edeltäneeseen normaalitilaan, eikä tilapäisiksi tarkoitettuja joustoja siten jatketa. Mikäli sääntöjä kuitenkin ehdotetulla tavalla jatkettaisiin, Suomi suhtautuu erittäin kriittisesti ehdotettujen val-tiontukipuitteiden viiden vuoden voimassaoloaikaan sekä ehdotuksen jakson 6 mukaiseen mah-dollisuuteen jatkaa valmistavan teollisuuden tukia pitkäjänteisesti. Suomi toteaa, että sisämark-kinoiden tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi puitteiden voimassaoloajan pitäisi olla enintään 2–3 vuotta.

Suomi suhtautuu myös erityisen kriittisesti keskusteluissa esillä olleisiin ehdotuksiin valmista-van teollisuuden ja teollisuuden vähähiilistämisen toimintatukien sallimisesta EU:n kilpailuky-vyn kannalta strategisilla sektoreilla.

Uusiutuva energia ja teollisuuden vähähiilistäminen

Suomi toteaa, että tavoiteltaessa EU:n pidemmän aikavälin kestävästä kilpailukykyä valtiontukipo-litiikan tulisi kohdistaa tukia ensisijaisesti puhtaisiin ja innovatiivisiin investointeihin, joiden

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

kautta tuetaan teollisuuden uudistumista. Suomi pitää hyvänä komission lähtökohtaa, jonka mukaan uusiutuvan energian käyttöönottoa ja teollisuuden vähähiilistämistä edistetään teknologia-neutraalisti. Suomi toteaa kuitenkin, että uusiutuvan vedyn tuotanto- tai käyttöinvestointien lisäksi myös puhtaaseen sähköön perustuvien vähähiilisen vedyn tuotanto- tai käyttöinvestointien tulisi olla tukikelpoisia. Suomi suhtautuu myönteisesti komission ehdottamaan mahdollisuuteen hyödyntää vähähiilistä vetyä ja investoida hiilidioksidin talteenottolaitteisiin, mutta huomauttaa, että puitteiden sääntöjä tulisi näiltä osin vielä väljentää.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen, jonka mukaan uusiutuvan energian ja teollisuuden vähähiilistämisen hankkeiden on oltava pääsääntöisesti valmiita 36 kuukauden sisällä hankkeiden tukipääätöksen tekemisestä. Erityisesti uutta teknologiaa, uusia laitteistoja tai laajoja hankkeita tuettaessa hankkeisiin liittyvät riskit ja epävarmuudet ovat tavallista suurempia, joten kolme vuotta pidempi hankkeiden valmistumisaika olisi tarkoituksenmukaisempi.

Suomi katsoo, että teollisuuden vähähiilistämistä koskevan tuen osalta puitteiden päästövähennysvaatimusten tulee olla riittäviä.

Suomi pitää tärkeänä, että suurten teollisuuden vähähiilistämiseen kohdennettujen tukien hyväksyttävyyden kriteerejä tiukennetaan siten, että kilpailuolosuhteet sisämarkkinoilla säilyisivät tasapuolisina.

Kapasiteettimekanismi ja fossiilittoman jouston tukijärjestelmä

Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti komission ehdottamiin sähkön toimitusvarmuuden parantamiseen tähtäävään fossiilittoman jouston tukimekanismiin sekä muihin kapasiteettimekanismeihin. Suomi kuitenkin huomauttaa, että fossiilittoman jouston osalta ehdotuksessa tulisi huomioida paremmin sekä pitkäaikaisjousto että vuodenaiksidonnainen jousto, jotta esimerkiksi pitkien tyynien ja kylmien ajanjaksojen aiheuttama niukkuus uusiutuvan energian tuotannossa tasaantuisi. Lisäksi tehoreservin osalta Suomi pitää liian rajoittavana vuoden sopimusaikaa sekä mahdollisuutta hankkia kapasiteettia ainoastaan yksi vuosi etukäteen, mikä ei mahdollista uusia investointeja, sekä ERAA-laskentamenetelmän keskiarvoihin perustuvaa laskentatapaa, vaikka tehoreservillä tulisi pystyä varautumaan myös poikkeuksellisiin tilanteisiin, kuten tuotanto- tai siirtokapasiteetin pitkäaikaisiin vikaantumisiin. Suomi pitää fossiilittomalle joustolle esitettyä korkeintaan kymmenen ja markkinoiden laajuiselle kapasiteettimekanismille esitettyä, korkeintaan 15 vuoden sopimusaikaa perusteltuna, samoin edellä mainituille toimille esitettyjä viiden ja kymmenen vuoden voimassaoloaikoja.

Valmistavan teollisuuden tuotannolliset investointituet

Suomi suhtautuu erityisen kriittisesti puiteluonnoksessa ehdotettuun strategisten alojen valmistavan teollisuuden investointitukien jatkamiseen. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n valtiontukipolitiikka tukee EU:n markkinoiden säilymistä kilpailullisina, avoimina ja kilpailukykyisinä. Nykyisissä kriisi- ja siirtymäpuitteissa mahdollistettu tuki massatuotantoon on johtanut jäsenmaiden väliseen haitalliseen tukikilpailuun ja heikentänyt sisämarkkinoiden tasapuolisia toimintaedellytyksiä. Valmistavan teollisuuden tukemisen jatkaminen ehdotuksen mukaisesti uhkaa vaikeuttaa kilpailuolosuhteita, pahentaa tukikilpailua ja tehdä siitä pysyvän asiantilan. Suomi katsoo, että

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

ehdotettujen kriteerien jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että kilpailun vääristymät sisämarkkinoilla rajautuvat minimiin ja että tuki kohdentuu EU:n kilpailukykyä ja kestävää kasvua parhaiten edistävällä tavalla. Sisämarkkinoiden toimivuutta voitaisiin edistää esimerkiksi kriteereillä, jotka liittyvät tuettavien hankkeiden korkeaan laatuun ja innovatiivisuuteen.

Suomi suhtautuu erityisen kriittisesti myös ehdotukseen, jonka mukaan jäsenvaltiot saisivat jatkossakin poiketa tukiohjelmakohtaisista kriteereistä, ja korottaa myönnetyn tuen määrän EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen tasolle ("matching"). Suomi suhtautuu kriittisesti näiden kriteerien ehdotettuun väljentämiseen.

Suomi katsoo lisäksi, että ehdotettuja lisäjoustoja koskien tukien myöntämistä EU:n vähiten kehittyneillä alueilla tulisi tarkastella kriittisesti.

Yksityisten investointien kannustaminen

Suomi suhtautuu alustavasti myönteisesti komission uutena ehdotuksena esittämään mahdollisuuden tukea yksityisten investointien riskien vähentämistä. Suomen näkemyksen mukaan yksityisen rahoituksen vivuttamiselle olisi tarvetta. EU:n strategisen kilpailukyvyn näkökulmasta perustelluinta olisi, että rahoitus kohdentuisi ensisijaisesti uudistaviin ja innovaatioita tukeviin investointeihin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Komissio julkaisi 11.3.2025 luonnoksen puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteiksi (Clean Industrial Deal State aid Framework, CISAF). Puitteet on tarkoitettu hyväksyä kesäkuun 2025 loppuun mennessä niin, että ne ovat voimassa vuoden 2030 loppuun saakka. Uudet valtiontukipuitteet korvaavat voimaan tullessaan Venäjän hyökkäyssodan vuoksi vuonna 2023 hyväksytyt valtiontukien kriisi- ja siirtymäpuitteet (TCTF). Nykyisten sääntöjen nojalla hyväksytyt tukiohjelmit voitaisiin kuitenkin soveltaa 31.12.2025 asti.

Puhtaan teollisuuden ohjelman valtiontukipuitteiden taustalla ovat EU:n puhtaan teollisuuden ohjelma (E 15/2025 vp) sekä kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelma (E 17/2025 vp). Ehdotetuilla uusilla valtiontukipuitteilla jatkettaisiin, ja joiltain osin myös laajennettaisiin, voimassa olevien kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisia valtiontukisääntöjen helpotuksia. Tavoitteena on vauhdittaa uusiutuvan energian käyttöönottoa ja teollisuuden vähähiilistämistä sekä varmistaa puhtaan teollisuuden riittävä valmistuskapasiteetti EU:ssa.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

Keskeisten ehdotusten arviointia

Yleistä

Talousvaliokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että EU:n valtiontukipolitiikka voi joissain tilanteissa olla tarkoituksenmukainen keino EU:n puhtaan teollisuuden ohjelman täytäntöönpanossa, teollisuuden vähähiilistämiseksi sekä uusiutuvan energian käyttöönoton vauhdittamisessa. Valiokunta toteaa samalla, että EU:n valtiontukivalvonnan tehtävänä on varmistaa, että valtiontuet eivät vääristä kilpailua sisämarkkinoilla ja että tuet kohdistetaan markkinoiden toimintapuutteisiin. Lisäksi tulee huolehtia eri toimijoiden tasapuolisista toimintaedellytyksistä sekä siitä, että valtiontukisäännöt toteuttavat teknologianeutraliteetin periaatetta. EU:n valtiontukisääntöjen tulisi tukea EU:n markkinoiden säilymistä kilpailullisina, avoimina ja kilpailukykyisinä.

Talousvaliokunta toteaa, että voimassa oleviin valtiontukien kriisi- ja siirtymäpuutteisiin sekä ehdotettaviin CISA-puutteisiin sisältyvät helpotukset valtiontukisääntöihin ovat merkittäviä, ja ne vääristävät kilpailua markkinoilla enemmän kuin on tarpeen ehdotetun sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota valtioneuvoston e-kirjeessä todettuun, jonka mukaan koko kriisi- ja siirtymäpuutteiden kahden vuoden voimassaoloaikana jäsenvaltioille ei ole esitetty kattavaa vaikutustenarviointia joustavoitettujen sääntöjen hyödyistä ja haitoista. Komission tulisiikin tehdä kattava vaikutusarviointi tuen vaikutuksista ja nykyisen tukipolitiikan täytäntöönpanosta sekä EU:ssa että keskeisissä kilpailijamaissa. Valiokunta viittaa puhtaan teollisuuden ohjelmaa koskevaan lausuntoonsa (TaVL 15/2025 vp — E 15/2025 vp) ja korostaa tosiseikkoihin ja tutkimustietoon perustuvien vaikutusarviointien keskeistä merkitystä.

Tuet uusiutuvan energian käyttöönoton edistämiseen

Ehdotuksella pyritään helpottamaan sellaisten investointien tukemista, joilla nopeutetaan ja laajennetaan uusiutuvan energian saatavuutta kustannustehokkaasti. Tältä osin ehdotus pääosin vastaa voimassa olevien tilapäisten kriisi- ja siirtymäpuutteiden mukaista sääntelyä.

Talousvaliokunta korostaa valtioneuvoston tavoin, että EU:n kilpailukyvyn näkökulmasta on olennaista, että tukia kohdistetaan teknologianeutraliteettiperiaatteen mukaisesti ensisijaisesti puhtaisiin ja innovatiivisiin teollisuuden uudistumista edistäviin investointeihin.

Vähähiilinen vety, ydinvoima ja hiilidioksidin talteenotto. Usean asiantuntijalausunnon mukaan ehdotettu sääntely edistää teknologianeutraliteetin toteutumista aiempaa paremmin, mutta sääntelyä pitää edelleen kehittää, jotta voidaan varmistua siitä, että se kohtelee eri teknologioita yhdenvertaisesti. Esimerkiksi uusiutuvan vedyn tuotanto- ja käyttöinvestointien lisäksi myös puhtaaseen sähköön perustuvien vähähiilisen vedyn tuotanto- ja käyttöinvestointien tulisi olla tukikelpoisia. Tämä on Suomen näkökulmasta erittäin tärkeää, koska puhtaan sähkön osuus Suomessa on noin 95 prosenttia, ja suomalaisesta sähköverkosta tuotettu vety määritellään vähähiiliseksi.

Ehdotuksen mukaan voitaisiin tukea muuta kuin biologista alkuperää olevien liikenteen polttoaineiden (RFNBO-polttoaineiden) tuotantoa, mutta ei tuotannon sivutuotteena tulevaa vähähiilistä vetyä. Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että vähähiilistä vetyä koskevia valtiontuen kriteerejä tulisi väljentää, jotta prosessissa sivutuotteena syntyvä vähähiilinen vety olisi tuen piirissä.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

sä. Esimerkiksi Suomessa vedyntuotantohankkeissa on usein tarkoituksena tuottaa RFNBO-polttoaineita päätuotteena, jolloin sivutuotteena tulee jonkin verran verkkosähköllä tuotettua vähähiilistä vetyä.

Ehdotuksessa ei ole ydinvoimahankkeille myönnettävää tukea koskevia selkeitä sääntöjä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että EU:n valtiontukisäännöt kohtelevat ydinvoimaa samalla tavoin kuin uusiutuvia energiamuotoja. Tämä on tärkeää myös esimerkiksi pieniä modulaarisia ydinreaktoreja koskevan teknologian kehitystyön mahdollistamiseksi.

Uusissa valtiontukipuitteissa mahdollistetaan tuen myöntäminen myös vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenottolaitteita koskeviin investointeihin. Valiokunta pitää ehdotusta kannatettavana, mutta huomauttaa valtioneuvoston tavoin, että sääntöjen tulisi soveltua riittävän hyvin myös biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon.

Fossiilittoman jouston tukijärjestelmä ja kapasiteettimekanismi Ehdotuksen mukaan tukea voidaan myöntää fossiilittoman jouston tukimekanismeille sekä kapasiteettimekanismeille. Ehdotukset ovat tilapäisissä valtiontukipuitteissa uusia.

Fossiilittoman jouston tukimekanismi mahdollistaa sähkön varastointi-, tuotanto- tai kulutusjoutokapasiteetin tukemisen esimerkiksi valtion järjestämän tarjouskilpailun avulla ratkomaan uusiutuvan energian vaihtelevan tuotannon ongelmia. Tukia kapasiteettimekanismeihin voitaisiin puolestaan myöntää esimerkiksi strategiselle sähköreserville, kuten Suomessa tehoreserville.

Valiokunta toteaa, että ehdotukset ovat kannatettavia. Suomen sähkömarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta fossiilittoman jouston tukimekanismia koskevassa ehdotuksessa tulisi kuitenkin huomioida paremmin pitkien kylmien ja tyyneiden ajanjaksojen aiheuttama niukkuus uusiutuvan energian tuotannossa. Tehoreservin osalta liian rajoittavia ovat vuoden sopimusaika ja mahdollisuus hankkia kapasiteettia vain yksi vuosi etukäteen. Tehoreservillä tulisi pystyä varautumaan myös poikkeuksellisiin tilanteisiin, kuten tuotanto- tai siirtokapasiteetin pitkäaikaisiin vikaantumisiin.

Tuet puhtaan teollisuuden teknologioiden vauhdittamiseen

Ehdotus mahdollistaa tuen myöntämisen sellaisten tukiohjelmien nojalla, jotka kannustavat puhtaan teknologian käyttöönoton vauhdittamisessa olennaisten laitteistojen (akkujen, aurinkopaneelien, tuuliturbiinien, lämpöpumppujen, elektrolyysilaitteiden ja hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis- ja varastointilaitteiden) tuotantokapasiteetin lisäykseen. Sisämarkkinoille soveltuvaksi katsotaan myös tuki, joka kannustaa kyseisten laitteiden valmistukseen suoraan tarkoitettujen ja ensisijaisesti siinä käytettävien keskeisten komponenttien tuotannon lisäykseen, sekä kyseisten komponenttien tuotannossa tarvittavien kriittisten raaka-aineiden talteenoton tai tuotannon lisäykseen. Lisäksi yksittäiselle yritykselle myönnettävän tuen määrä voidaan tietyissä tilanteissa korottaa EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen tasolle (matching).

Valmistavan teollisuuden tuotannolliset investointituet. Ehdotuksella jatketaan voimassa olevien kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaista sääntelyä, joka mahdollistaa tuotannolliset investointituet valmistavalle teollisuudelle. Tukea saisi edelleen myöntää paitsi aluetukikelpoisilla alueil-

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

la, myös niiden ulkopuolisilla alueilla. Valiokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin ehdotukseen kriittisesti, koska tällaiset jo voimassa olevan sääntelyn mahdollistamat ns. massatuet valmistavalle teollisuudelle ovat heikentäneet tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla sekä kiihdyttäneet jäsenmaiden välistä haitallista tukikilpailua. Sääntelyn jatkaminen pahentaa tilannetta edelleen. Valiokunta toteaa, että tuen tulisi kohdentua EU:n kilpailukykyä ja kestäväää kasvua parhaiten edistävällä tavalla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tuen myöntämiselle tulisi asettaa tuettavien hankkeiden korkeaan laatuun ja innovatiivisuuteen liittyviä kriteerejä.

Yksittäisen valtiontuen korottaminen EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen tasolle (matching). Voimassa olevan valtiontukisääntelyn mukaan myönnettävän tuen määrä voidaan tietyissä tilanteissa yksittäisen hankkeen osalta korottaa EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen tasolle. Kyseessä voi olla tilanne, jossa tukea saavalla yrityksellä on suunnitteilla olevalle hankkeelleen useita vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja. Matching-tuen kriteerejä ehdotetaan edelleen helpotettavaksi niin, että edellytyksenä ei enää olisi tuen kohdentuminen aluetukikelpoiselle alueelle tai useamman jäsenvaltion alueelle.

Talousvaliokunta toteaa, että matching-tuen vaikutukset kilpailuun ja markkinoiden toimintaan ovat vaikeasti ennakoitavissa ja suhtautuu valtioneuvoston tavoin kriittisesti ehdotukseen, jonka mukaan jäsenvaltiot saisivat jatkossakin poiketa tukiohjelmakohtaisista kriteereistä ja korottaa myönnetyn tuen määrän EU:n ulkopuolisen maan myöntämän tuen tasolle (matching). Valiokunta suhtautuu kriittisesti myös näiden kriteerien väljentämistä koskevaan ehdotukseen.

Tuki yksityisiin investointeihin

Ehdotuksen mukaan myös uusiutuvaan energiaan, teollisuuden vähähiilistämiseen, puhtaan teknologian valmistamiseen sekä energiainfrastruktuuriin investoiville yksityisille sijoittajille voitaisiin myöntää valtiontukea. Ehdotus on uusi, ja sen tarkoituksena on kannustaa yksityisiä sijoittajia sijoittamaan puhtaaseen teollisuuteen ja vähentää yksityisten sijoittajien riskejä.

Talousvaliokunta on EU:n puhtaan teollisuuden ohjelmasta antamassaan lausunnossa (TaVL 15/2025 vp — E 15/2025 vp) korostanut yksityisen rahoituksen ratkaisevaa merkitystä puhtaan teollisuuden investointien etenemisen näkökulmasta ja pitää tärkeänä, että toimenpiteitä yksityisten investointien houkuttelemiseksi edelleen vahvistetaan. Julkisilla panostuksilla tulisi saada vivutettua mahdollisimman paljon yksityistä rahoitusta vähähiilisiin investointeihin. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan rahoitus tulisi kohdentaa ensisijaisesti uudistaviin ja innovaatioita tukeviin investointeihin.

Ehdotetun sääntelyn voimassaoloaika

Hallitusohjelman mukaisesti valtioneuvosto pitää sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta ensisijaisena ratkaisuna, että tilapäisiksi tarkoitettuja joustoja ei jatketa, ja EU:n valtiontukisäännöissä palataan mahdollisimman nopeasti kriisejä edeltäneeseen normaalitilaan. Ehdotettujen valtiontukipuitteiden viiden vuoden voimassaoloaikaan suhtaudutaan erittäin kriittisesti. Mikäli sääntöjä jatketaan ehdotetulla tavalla, puitteiden voimassaoloajan pitäisi olla enintään 2—3 vuotta. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston kantaa perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

Valiokunta kiinnittää samalla huomiota siihen, että jos uudet valtiontukipuitteet hyväksytään ehdotuksen mukaisesti viideksi vuodeksi, erilaiset tilapäiset valtiontukipoikkeukset olisivat voimassa koko vuosikymmenen 2020—2030. Valiokunta viittaa saamaansa asiantuntijalausuntoon ja toteaa, että tässä tapauksessa valtiontukipuitteiden toimivuus tulisi arvioida erityisessä välitarkastelussa ennen EU:n uuden rahoituskehysten voimaantuloa.

On myös erittäin tärkeää, että valtiontukipuitteiden yksityiskohtia osataan hyödyntää niin, että ne mahdollistavat Suomen kilpailukyvyn ja ilmastotavoitteiden kannalta tärkeiden hankkeiden toteuttamisen. Esimerkiksi vuoden 2025 loppuun voimassa olevan kansallisen investointiverohyvitystä koskevan sääntelyn jatkaminen vuoden 2025 jälkeen edellyttää komission hyväksyntää parhaillaan valmisteltavina olevien uusien CISAF-valtiontukipuitteiden nojalla. Lisäksi pitää pyrkiä vaikuttamaan siihen, että suomalaiset yritykset pääsevät mahdollisimman laajasti mukaan erilaisiin arvoketjuihin ja sellaisiin muiden jäsenmaiden toteuttamiin hankkeisiin, joihin myönnetään valtiontukea CISAF-puitteiden tai muiden valtiontukisääntöjen perusteella.

Lopuksi

EU:n Puhtaan teollisuuden ohjelman mukaan komissio aikoo nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen lisäksi tehdä muutoksia myös muihin valtiontukisääntöihin. Muutoksia suunnitellaan ainakin valtiontukien ryhmäpoikkeusasetukseen. Komissio tulee arvioimaan myös takaustiedonannon päivitystarpeita. Lisäksi tarkoituksena on parantaa IPCEI-järjestelyjen toimivuutta puhtaan siirtymän tukivälineenä. Talousvaliokunta toteaa, että CISAF-puitteiden ohella muun muassa edellä mainittujen valtiontukisääntöjen muutokset voivat olennaisesti vaikuttaa siihen, millaisia ja kuinka suuria tukia yrityksille voidaan jatkossa myöntää. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kaikki EU:n valtiontukisääntöjen uudistamista koskevat ehdotukset ja niiden vaikutukset analysoidaan tarkasti sekä kyseisen sääntelyn näkökulmasta sekä osana laajempaa sääntelykokonaisuutta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 17/2025 vp

Helsingissä 22.5.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen